

“Vull que, d'aquí a deu anys, quan una noia jove busqui a Internet què ha passat a Síria trobi informació sobre el paper que hi han jugat les dones.”

La guerra a Síria ha fet marxar moltes persones del seu país, però també n'ha fet tornar algunes. Entre aquestes últimes, hi ha la periodista Zaina Erhaim, que quan va esclatar el conflicte residia a Londres. Mai no havia volgut ser una corresponsal de guerra, però ha acabat sent una figura de referència en la informació que ha sortit de Síria durant els darrers anys

No només ha exercit de periodista. També ha format altres persones en periodisme ciutadà i ha estat coordinadora de projectes a Síria de l'Institute for War and Peace Reporting. En la seva feina, s'ha esforçat per fer visibles les històries quotidianes de la guerra, com explicava l'any passat en una entrevista a la CNN. “La gent encara lluita per viure; això és el que intento posar en relleu”, afirmava.

Inicialment, la Zaina es va moure per diverses zones de Síria, però al 2014 es va traslladar a Alep. En els darrers temps, ha residit a Turquia.

Al 2015, amb 30 anys, va rebre el premi Peter Mackler al periodisme valent i ètic. La directora de projectes del premi, Camille Mackler, va dir d'ella: “És una força multiplicadora dels valors periodístics en un país trencat per la violència i la irracionalitat.” Aquest any, ha estat guardonada amb el premi Index on Censorship Freedom of Expression Award, que reconeix la tasca de persones i grups que lluiten contra la censura arreu del món.

Síria: de les protestes pacífiques a la guerra civil

El 6 de març del 2011, les forces de seguretat sirianes van arrestar a Daraa un grup d'adolescents que havien fet, a la paret de l'escola, un grafiti contra el règim de Bashar al-Assad. La pintada advertia: “És el teu torn, doctor”, en una clara al·lusió al president sirí, que és oftalmòleg, i a les primaveres àrabs, que des del desembre de l'any anterior qüestionaven els règims de diversos països de la regió.

La detenció i tortura d'aquests joves va provocar manifestacions massives a la ciutat, que van ser reprimides amb contundència. En poc temps, les protestes es van estendre a Damasc i a altres ciutats, i les demandes dels manifestants van pujar de to: reclamaven reformes polítiques profundes i una obertura democràtica del país. En resposta, el règim va intensificar els atacs contra la població.

Progressivament, les protestes pacífiques i la brutal repressió es van anar transformant en una guerra civil. L'oposició va començar a armar-se, i va organitzar-se en el marc de l'Exèrcit Sirí Lliure (ESL), que incloïa entre les seves files a desertors de les forces del règim. Al gener del 2012, els grups rebels van assumir el control d'alguns suburbis de Damasc i, al juliol, van entrar a la zona est d'Alep. Al mateix temps, les forces kurdes van aconseguir imposar-se en una àrea del nord del país, que van passar a gestionar com a territori autònom.

Fotografia: AP.

En aquesta fase d'intensificació de les hostilitats, alguns actors regionals van implicar-se directament en els enfrontaments. Com explicava la periodista Ana Alba al mes de març, al-Assad va obtenir el suport directe d'Iran i del moviment xiïta libanès Hezbollah. Els grups rebels, especialment els islamistes, van rebre finançament d'Aràbia Saudita i Qatar. Turquia va esdevenir també un país clau per a l'oposició siriana.

A mesura que avançava la guerra, el Consell Nacional Sirí (CNS), que s'havia constituït al 2011 com a plataforma per aglutinar les veus contràries al règim, presentava símptomes cada cop més clars de fragmentació i manca d'influència. Per això, va configurar-se al novembre del 2012 la Coalició Nacional de la Revolució Siriana i les Forces de l'Oposició, que a més del CNS incorporava altres líders de la revolució. Tampoc no aconseguiria, però, evitar les tensions internes, d'una banda, i controlar els grups armats rebels, de l'altra.

Mesos després, a l'agost del 2013, al-Assad va utilitzar armes químiques en dos barris de Damasc. La comunitat internacional va escandalitzar-se. El règim va negar la seva responsabilitat en els atacs, però una missió internacional va acabar determinant que n'era l'autor més probable. La pressió dels Estats Units, que havia amenaçat amb intervenir al país si s'utilitzaven armes químiques, i la mediació

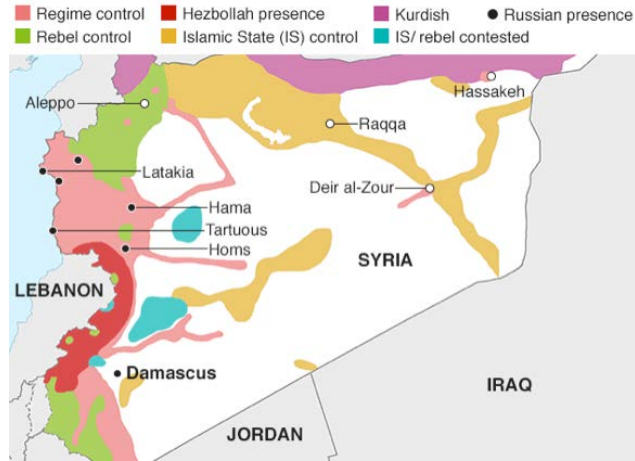
diplomàtica de Rússia van conduir a un acord perquè Síria destruís tot el seu arsenal químic abans de l'estiu del 2014. No obstant això, l'Organització per a la Prohibició d'Armes Químiques advertiria al 2015 que aquest tipus d'armament s'havia tornat a utilitzar durant el conflicte.

Jihadistes, Rússia i la coalició internacional

L'Exèrcit Sirí Lliure, que inicialment liderava l'oposició armada, va anar perdent influència i capacitat d'actuació de manera progressiva. En canvi, diversos grups islamistes van començar a guanyar pes. Entre els més significatius, destaquen el Front al-Nusra (filial d'al-Qaida a Síria), l'Estat Islàmic i el Front Islàmic, que va néixer al novembre del 2013 després de la fusió de set grups islamistes rebels específicament sirians.

L'Estat Islàmic (EI), el més conegut en terres europees, se situa fora de la dinàmica d'enfrontament entre règim i oposició, ja que lluita contra tots els bàndols en conflicte. Al juny del 2014, va proclamar un califat en el territori que controlava a Síria i a l'Iraq, establint com a capital la ciutat de Raqqa. Poc després, al setembre, una coalició internacional liderada pels Estats Units (on també s'integraven països com Aràbia Saudita o els Emirats Àrabs Units, entre altres) va començar a bombardejar posicions on s'havia establert aquest grup jihadista i on, evidentment, també hi havia població civil. França i el Regne Unit van sumar-se als bombardejos de la coalició internacional al setembre i al desembre de l'any següent, respectivament. Rússia, per la seva banda, va començar a bombardejar el territori sirí al setembre del 2015, amb el pretext de combatre l'EI però acusada de tenir com a objectiu real assegurar la continuïtat del règim d'al-Assad.

Com apuntava aleshores el periodista Lluís Miquel Hurtao, l'espai aeri sirí va quedar “congestionat d'avions de guerra”, i va esdevenir el reflex d'una col·lisió d'interessos de la qual la població civil ha estat la gran damnificada. En una línia similar, l'analista Lurdes Vidal subratllava el passat mes de març: “Síria paga el preu de la geopolítica, de ser al lloc on és, que és interessant per a tots els actors que volen

Mapa de la distribució territorial de les forces implicades en el conflicte sirí a l'octubre del 2015. Font: ISW / BBC.

tenir un cert pes en l'àmbit regional o internacional.” Vidal feia aquesta afirmació quan es commemoraven cinc anys de l'inici de la guerra a Síria. Segons l'Agència de les Nacions Unides per als Refugiats (ACNUR), el conflicte havia generat aleshores 6,6 milions de desplaçats interns; 4,8 milions de persones s'havien refugiat en països veïns. Al maig, l'Observatori Sirí dels Drets Humans va presentar dades actualitzades sobre el nombre de víctimes mortals provocades per la guerra: se superaven ja les 280.000.

Un home carrega una persona ferida a Alep. Fotografia: Abdalrhman Ismail / Reuters.

Entrevista

Quan va esclatar la guerra a Síria, vivies al Regne Unit. Què et va fer tornar?

Mai no vaig pensar en viure fora de Síria. Quan vaig marxar al 2010 per estudiar un màster a Londres, vaig dir a tots els meus amics i amigues que tornaria, que mai no viuria en un altre lloc. Quan va començar la revolució, gairebé havia finalitzat els meus estudis. Tan aviat com els vaig haver acabat, vaig tornar a Damasc. Primer vaig treballar a la BBC, i tot i que havia de viatjar molt per la meua feina i per motius personals, mai no vaig ser fora durant més de sis mesos. A principis del 2013, em movia entre Turquia i les zones alliberades de Latakia i Deir Ezzor. Un any després, em vaig traslladar a viure a Alep.

Vaig tornar perquè pertanyo a Síria. Vaig sentir que era la meua responsabilitat ajudar el meu país i la meua gent, i sabia que no seria capaç de fer-ho si n'estava lluny. A més, la mort i la detenció de molts amics em va fer sentir de manera intensa que havia de fer alguna cosa.

En el teu discurs a la Cimera Humanitària Mundial, al maig, vas dir que estàs sent castigada per diverses autoritats pel fet de ser dona, periodista i siriana.

Com que sóc una periodista siriana, tinc prohibit moure'm per la majoria del territori del meu país. No puc anar a les zones controlades pel govern, que m'ha inclòs en les llistes de recerca i captura de tres cossos de seguretat diferents. Ser periodista és un crim per al règim d'al-Assad, que em faria matar sota tortura. Evidentment, tampoc no puc anar a les àrees controlades per l'Estat Islàmic. Em queden dues opcions. D'una banda, puc viure amb por sota les bombes barril d'al-Assad i els bombardejos russos. De l'altra, podria triar allò que espanta més a molts dels vostres governs: immigrar a la UE; això, però, no vull fer-ho.

Pel fet de ser siriana, i malgrat que sóc periodista, em tracten com a terrorista potencial en tots els aeroports on aterro. No conec cap definició millor de discriminació.

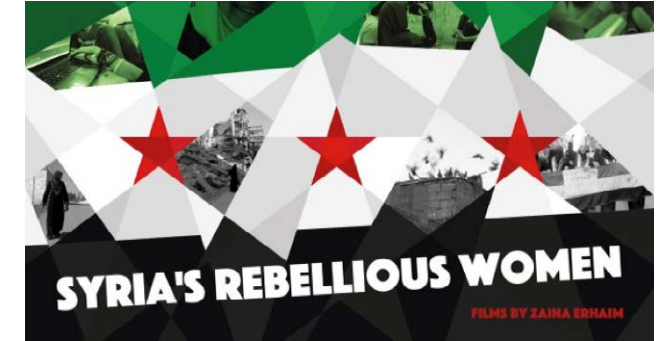
Finalment, com que sóc dona estic subjecta a moltes restriccions en relació a allò que faig, els meus moviments, allò que escric, etc., especialment en les societats conservadores on treballa. A la vegada, com que sóc una dona siriana, sóc utilitzada per algunes ONG internacionals que impulsen iniciatives i grups, amb un estil modern i pro occidental, que no em representen.

A Síria, has dut a terme formacions per promoure el periodisme ciutadà. Quines són les principals dificultats amb què t'has trobat?

Han estat formacions bàsiques sobre periodisme, redacció i elaboració de peces audiovisuals. Sobretot, hem treballat com explicar històries d'interès humà. Com els passa a tots els civils, en el meu cas les principals dificultats han estat relacionades amb els bombardejos i els atacs aeris, i a nivell general amb problemes de seguretat, especialment quan les formacions les feia en una àrea controlada per extremistes.

L'any passat vas presentar el documental "Syria's Rebellious Women". Quin era el teu objectiu a l'hora de filmar-lo? Quin impacte ha tingut?

L'objectiu principal era documentar la gran i magnífica feina que estan fent les dones a Síria, perquè no s'oblidi i perquè la tinguem gravada a l'hora d'escriure la nostra història. De moment, és difícil parlar de l'impacte del film. La majoria de les projeccions han estat privades per tal de protegir la seguretat de les dones que hi apareixen.

+ informació: <http://zaina-erhaim.com/>
<https://twitter.com/ZainaErhaim>

Ciutats Defensores dels Drets Humans

<https://ciutatsdefensoresdretshumans.wordpress.com/>

Organitzen:

AJUNTAMENT DE
SANT BOI DE LLOBREGAT

CEA(R)
Comissió Catalana
d'Ajuda al Refugiat

Institut de Drets
Humans de Catalunya

INSTITUT
CATALÀ
INTERNACIONAL

PER LA PAU

Participen:

AJUNTAMENT DE BARBERÀ DEL VALLÈS

Ajuntament
de Castelldefels

Ajuntament del
Prat de Llobregat

AJUNTAMENT
D'ESPLUGUES

Ajuntament
de Gavà

Ajuntament
de Girona

Ajuntament de Granollers

Ajuntament
de Molins de Rei

Ajuntament
de Sant Cugat

AJUNTAMENT DE
SANT JOAN DESPÍ

AJUNTAMENT
de Sant Vicenç dels Horts

Ajuntament
de Santa Coloma
de Gramenet

Ajuntament
de Terrassa

AJUNTAMENT DE
VILADECANS

Col·laboren:

Agència Catalana
de Cooperació
al Desenvolupament

Diputació
Barcelona

Generalitat
de Catalunya

SINDICS, SINDIQUES,
DEFENSORS I DEFENSORES
LOCALS DE CATALUNYA

AMB Àrea Metropolitana
de Barcelona

Casa Amèrica Catalunya

FONS CATALÀ
DE COOPERACIÓ
AL DESENVOLUPAMENT